

TRT Kurumu'nun TRT Okul Kanalındaki Yayınlarının Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımları Açısından Analizi*

Ayşegül YILDIRIM¹, Gülay EKİCİ²

¹Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, ayseglbiyik@hotmail.com

²Doç. Dr., Gazî Üniversitesi Gazî Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD,
gulayekici@yahoo.com

Geliş Tarihi/Received: 30.1.2016

Kabul Tarihi/Accepted: 9.5.2016

e-Yayım/e-Printed: 15.7.2016

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.712>

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun TRT OKUL kanalında yayınlanan "Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?" adlı programın ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programının kazanımları açısından analiz etmektir. Araştırmada nitel model kapsamında durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 42 biyoloji alan uzmanı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, MEB Ortaöğretim 9., 10., 11. ve 12. sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formları ve TRT'de Yayınlanan "Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?" programı ile ilgili Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Formların kodlayıcılar arasındaki ortalama uyum değerleri %85 ile % 92 arasında bulunmuştur. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistiksel işlemlerden frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar, "Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?" adlı televizyon yayınının genel anlamda ortaöğretim 9., 10., 11. ve 12. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarını sağlamakta yetersiz kaldığı, ancak; programa ilişkin içerik, süre ve konunun işlenişine yönelik uzman değerlendirmelerinin olumlu yönde olduğu sonucuna varılmıştır.

Ahtar Kelimeler: Televizyon, kitle iletişim araçları ile eğitim, kamu hizmeti yayıncılığı, TRT, biyoloji dersi öğretim programı.

The Analysis of the Television Programs of Radio Television High Council of Turkey on TRT School Channel in Terms of Gains in Secondary Education Biology Course Curriculum

ABSTRACT

The main aim of the current study was to analyze the TV program that is called as "How does it serve in real life?" of Radio and Television High Council of Turkey on TRT School Channel in terms of gains in secondary school biology course curriculum. This research was designed in the case study method which is one of the qualitative research approaches. The data collection tools were applied to 42 domain experts in biology. As a data collection tool, the 9th, 10th, 11th and 12th Grades Biology Course Curriculum Gains Form of Ministry of Education and the Evaluation Form related to "How does it serve in real life?" program of TRT School channel were developed. The inter-rater reliability coefficient of the instruments varied between 85% and 92%. In data analysis, descriptive statistics were used, the frequencies and percentage distribution were calculated, and in light of this information, the findings and results were assessed. The findings of the current study showed that, "How does it serve in real life?" program failed to satisfy the gains of secondary education 9th, 10th, 11th, and 12th grades biology course curriculum. However, the evaluations of domain experts in terms of the content, timing, and discussion of the subjects of the TV program were positive.

Key words: Television, media and education, public service broadcasting, TRT, biology curriculum.

* Bu çalışma ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze birçok değişiklik, çeşitlilik ve gelişme gösteren iletişim araçları, kitle olgusunun ortaya çıkması ile kitle iletişim araçlarına dönüşmeye başlamıştır. İnsanlar ilk çağlarda dumanla, daha sonra çeşitli kanatlı hayvanlarla ve elçilerle haberleşmekteydi. İlkel özellikler gösteren iletişim araçları daha sonraları büyük değişimlere uğramıştır. Günümüze yaklaşıldıkça posta, sanayi devrimi ve elektriğin icadı ile de telefon ve telgraf gibi teknolojik araçların geliştirildiği görülmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile iletişim araçları günümüzde daha da modern hale gelmiştir. Kitle iletişim araçları sayesinde insanlar eğlenmekte, bilgi edinmekte ve birçok konudan anında haberdar olmaktadır. İnsanların yaşamlarını etkileyen pek çok kitle iletişim araçları, sosyal yaşamda ekonomi, siyaset ve eğitim gibi birçok konuyu da etkilemektedir (Karataş, 2010). Bu kapsamda eğitimdeki teknolojik gelişme, eğitimin içeriğini, biçimini, yayın alanını ve öğrenmenin hızını etkilemektedir. Toplumların klasik eğitimin uygulamalarında kitle iletişim araçlarından görsel ve işitsel olanları çok önemlidir. Kitle iletişim araçları içerisinde klasik olan radyo, televizyon, sinema ve yazılı materyaller, genelde günümüzde uzaktan öğrenme ile öğrencileri eğitmek için ilk, orta, lise ve üniversitelerde sık kullanılan araçlar arasında yer almaktadır. Ayrıca internet, uydu ve televizyon gibi uzaktan eğitimde kullanılan birçok araç da bulunmaktadır (Varol, 1997).

Günümüzün en yaygın kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, bireylere gerçek ve sanal dünyayı izleyiciler ile paylaşırken, görsel ve işitsel uyarılar ile renkli bir atmosferde sunmaktadır. Dünyaya açılan bir çeşit pencere olan ve insanları etkileme gücü yüksek olan televizyon birçok araştırmaya konu olmuştur. Televizyon evrensel bir araç olmasına rağmen, her toplumda ve her kültürde farklı etkilere sahiptir. Ülkemize ise son zamanlarda televizyon fiyatlarının her bütçeye uygun hale gelmesi, özel kanalların çoğalması ve yayınların çeşitlenmesi gibi faktörler, televizyonun bireyler üzerindeki etkilerinin artmasını desteklemektedir (Atay ve Öncü, 2006).

Televizyondaki eğitim yayınları incelendiğinde ise, televizyonun haber ve bilgi vermeye yönelik programları “*tamamlayıcı eğitim*”, meslekler ile ilgili bilgi ve becerileri aktaran, teknolojik gelişmelere ve gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan duruma uyum göstermeye yardımcı olan, bireyin ufkunu genişletmeyi amaçlayan, bireylerin ufkunu genişletmeyi amaçlayan programlar ise “*yaygın eğitim*” kapsamına girmektedir. Televizyonun eğitim açısından önemli bir yere ve öneme sahip olması, televizyonun bireyin birden fazla duyu organını uyatarak algılaması, hafızada tutma ve öğrenmede kolaylık sağlaması ve bireyde öğrenme isteği uyandırması diğer kitle iletişim araçları ile karşılaştırıldığında televizyonu üstün ve etkili duruma getirmektedir (Aziz, 1982).

Türkiye’de ilk defa 1968 yılında yayına başlayan televizyon, sadece iletişim işlevine değil, yaygın ve tamamlayıcı eğitim anlayışını benimseyen, izleyiciyi eğitime fonksiyonunu da yerine getiren programlara yer verildiği görülmektedir. Eğitici yayınların bir kısmı, yabancı dil yayınları, trafik, çevre ve sağlık, beslenme, giyim, spor, el sanatları, çocuk bakımı, köy yaşantısı, köyün sorunları ile ilgili yetişkinlere hitap eden, genel bilgi veren ve günlük yaşantıda uygulanabilecek becerileri ve etkinlikleri öğreten programlardan oluşmaktadır. 1981-1982 yıllarında, “TV Okulu” adıyla yayınlanan bir program dizisi, örgün eğitim görmemiş yetişkinlere okuma-yazma öğretmek amacıyla yayınlanmıştır (Aziz, 1975; Aziz, 1982; Özgen,

1985). Bu kapsamda Türkiye’de ilk TV yayını İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından 9 Temmuz 1952 günü gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 31 Ocak 1968’de TRT kurulur ve TRT’nin tek kanalından yayınlanan programlar topluca ve yayın bitene kadar seyredilir. Radyo ve televizyon yayınları yıllarca TRT’nin tekelindedir. 1980’lerin sonunda ise özel televizyonlar ortaya çıkmıştır (Turam, 1996).

Günümüzde ise artık her evde televizyonun bulunmasının yanı sıra evdeki televizyon sayısı giderek artmıştır. Televizyon kanalları da her geçen gün daha da artmakta ve programlar farklılaşmaktadır. Tutum oluşumu ve gelişiminde, yaşantımızın önemli bir alanına giren ve evin vazgeçilmez bir parçası olan televizyon; aile, arkadaş, okul gibi çevresel değişkenler arasında üst sıralarda yer almaktadır. Erken yaşlarda geliştiği bilinen tutumların ve davranışların kazanılmasında, başta televizyon olmak üzere pek çok kitle iletişim aracının etkinliğinden söz etmek mümkündür (Ertürk ve Akkor, 2006). Bu araştırma, TRT OKUL kanalında yayınlanan eğitim programlarının MEB’in hazırladığı öğretim programlarında belirlenmiş olan kazanımlara ulaşmasında ne derecede uygun olduğunun incelenmesi açısından önem arz etmektedir. İlgili literatür araştırması sonucunda bu konuda yapılmış hiçbir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu genel önemin yanında, ayrıca aşağıda belirtilen noktalarda da bu araştırma verilerinin alana önemli katkılar sağlayacağı umulmaktadır.

1. Biyoloji dersinde öğrencinin başarılı olabilmesi yönünde TRT OKUL kanalında yayınlanan programların öneminin vurgulanmasında etkili olacağı,
2. Biyoloji dersi kazanımlarının istenilen düzeyde ortaya çıkmasında TRT OKUL kanalında yayınlanan programların öneminin vurgulanmasında etkili olacağı,
3. Program yapımcılarının hazırlıklarında MEB öğretim programında belirtilen kazanımları dikkate almasında etkili olacağı düşünülmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, uzman görüşlerine göre TRT OKUL kanalında yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı televizyon yayını ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programı kazanımları açısından analiz etmektir. Bu kapsamda, şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Uzmanların “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı televizyon yayınının biyoloji dersi öğretim programının kazanımlarına uygunluğuna yönelik görüşleri nelerdir?
2. Uzmanların TRT de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının içeriği, süresi ve konunun işlenişi ile ilgili görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının özellikleri ve verilerin analizi bölümleri açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma modeline dayalı durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışması, bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma desendir (Cohen ve Manion, 1997; McMillan, 2000; Patton, 1990; Yıldırım

ve Şimşek, 2006). Durum çalışması, durumun sınırlanması, araştırma olgusunun belirlenmesi, veri setinin araştırılması, bulguların oluşturulması, yorumların yapılması ve sonuçların yazılması aşamalarını içerir (Denzin ve Lincoln, 1996; Basse, 1999). Bu çalışmada da, biyoloji eğitimi alanında uzmanların TRT OKUL kanalında yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı programın ortaöğretim biyoloji öğretim programı kazanımlarına uygunluğuna yönelik görüşleri durum çalışmasıyla tespit edilmiştir.

2.2. Çalışma grubu

Nitel araştırma yöntemleri temel alınarak oluşturulan çalışmalarda araştırmacının amacı sonuçları tüm evrene genellemek değil ana problemi derinlemesine incelemektir. Bu yüzden araştırılan konunun daha iyi anlaşılması için araştırmacı amaçlı ya da isteyerek katılımcıları, çalışma grubunu belirler (Creswell, 2012). Bir araştırmada gözlenecek durum belirli niteliklere sahip olaylar, kişiler ve durumlardan oluşabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnelere, olaylar vb) örnekleme alınır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Bu araştırma biyoloji eğitimi alanında uzman toplam 42 katılımcıyla hazırlanmıştır. Gönüllülük esasına göre cevaplanması istenen veri toplama araçlarının, biyoloji konularında uzman olan üniversitelerin fen ve edebiyat fakültelerinin biyoloji bölümü, eğitim fakültelerinin biyoloji öğretmenliği ve fen ve teknoloji öğretmenliği mezunlarına uygulanması planlanmıştır. Konu hakkında detaylı verilerin toplanması gerektiği, verilerin niteliğinin yüksek olması, uzmanların biyoloji eğitimi alanında çalışıyor olmaları, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programını dikkatli ve özveriyle izleyebilecek, vakit ayarabilecek ve dolayısıyla araştırmaya katılmaya gönüllü olan uzmanların katılması gerektiği gibi nedenlerden dolayı, bu araştırmada amaçlı çalışma grubu seçilmiştir (Coyne, 1997; Given, 2008; Patton, 1990). “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına ne kadar ulaşabilmeyi sağladığı ile ilgili uzmanların görüşlerini belirlemek amacı ile yaklaşık 100 uzman ile iletişim kurulmuştur. Ancak toplam 42 uzmanın göndermiş olduğu formlar değerlendirmeye alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış formlar kullanılmıştır. Bu formlar tanıtılmadan önce aşağıda TRT OKUL adlı eğitim kanalında yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programı hakkında bilgi verilmiştir. Bu açıklamalar ışığında veri toplama araçlarının detaylarının verilmesi daha anlamlı olacaktır.

2.3.1. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının Özellikleri

“Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programında sunucu, üniversite yerleşkesinde öğrencilere

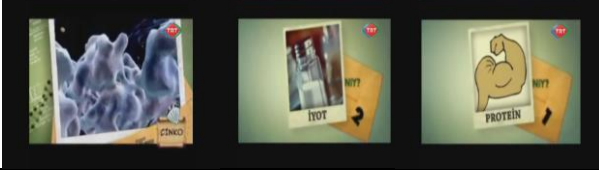

mikrofon uzatıp “Gerçek hayatta bu ne işimize yarayacak dediğin hangi konular oldu?” sorusunu yöneltmektedir. Programda, öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda en çok tekrarlanan konular belirlenmektedir. Ele alınan bu konular, uzmanlar tarafından detaylıca açıklanmaktadır. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programında fizik, kimya, biyoloji, matematik, edebiyat, tarih gibi alanlardaki konular

işlenmektedir. Programın her bölümü 20 dakika sürmekte ve her bölümde dört farklı konu yayınlanmaktadır. TRT OKUL kanalında toplam 26 bölüm olarak yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim yayınının ilk bölümü 1 Şubat 2011 tarihinde, 26. Bölüm ise 3 Ocak 2012 tarihinde ekranlara gelmiştir. Bu araştırmada, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının 13 bölümünde sunulan biyoloji konuları incelenmektedir. Her bir bölümde yer alan biyoloji konularına Tablo 1’de yer verilmektedir.

Tablo 1. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının Araştırma Kapsamında Yer Alan 13 Bölümündeki Biyoloji Konularının Dağılımı

1. Bölüm	Nükleik Asitler	
2. Bölüm	Bakteriler	
3. Bölüm	<i>Biyolojiyle ilgili konu mevcut değil.</i>	
4. Bölüm	Fotosentez	
5. Bölüm	Antioksidanlar	
6. Bölüm	<i>Biyolojiyle ilgili konu mevcut değil.</i>	
7. Bölüm	Keratin	
8. Bölüm	Genetik, Selüloz	
9. Bölüm	Kalsiyum	
10. Bölüm	Mikroorganizma	

11. Bölüm	Çinko, İyot, Protein	
12. Bölüm	<i>Biyolojiyle ilgili konu mevcut değil.</i>	
13. Bölüm	<i>Biyolojiyle ilgili konu mevcut değil.</i>	

Değerlendirilmek üzere alınan toplam 13 bölümlük “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının 3., 6., 12. ve 13. bölümlerinde biyoloji alanıyla ilgili bir sunumun olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla çalışma toplam 9 bölüm üzerinden hazırlanmıştır. TRT ile Anadolu Üniversitesi işbirliğiyle kurulan ve 31 Ocak 2011’de yayın hayatına başlayan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının ekranlara getirildiği TRT OKUL kanalında, her yaşta insana hitap eden eğitim programlarının yanı sıra gençlere yönelik farklı program türlerine de yer verilmektedir. Bu araştırmada “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programı tercih edilmiştir. Çünkü içerik olarak bu program biyoloji eğitimine (fen eğitimine) uygun bilgiler vermeye yönelik olarak hazırlanmıştır. TRT OKUL kanalında seyirciler ile buluşan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim programının 20’şer dakikalık fizik, kimya, biyoloji, edebiyat, matematik vb. konulardan oluşan 13 bölümündeki her bir biyoloji konusu alınarak yaklaşık bir saatlik (56 dk.) tek bir bölümlük video haline getirilmiştir. Bu sayede, uzmanların daha hızlı ve zamandan tasarruflu bir şekilde bu videoyu izlemeleri ve hazırlanan ölçme araçlarına en uygun şekilde cevapları vermeleri hedeflenmiştir.

2.3.2. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Araştırmada kullanılan veri toplama formları hakkında detaylı bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

2.3.2.1. MEB Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımlar Formları

“Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı programın ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarını sağlamada ne kadar etkin olduğunu belirlemek amacıyla ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programının 9., 10., 11. ve 12. sınıf biyoloji dersi ünitelerinin kazanımları alınarak “MEB Ortaöğretim 9. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu”, “MEB Ortaöğretim 10. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu”, “MEB Ortaöğretim 11. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu” ve “MEB Ortaöğretim 12. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu” her bir sınıf için ayrı ayrı hazırlanmıştır.

Hazırlanan formlarda her bir kazanım “Uygun”, “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” seçeneklerinin yer aldığı 3’lü Likert Tipi maddeler şeklinde düzenlenmiştir. 9. sınıf Formunda 30 kazanım yer alırken, 10. sınıf Formunda 24, 11. sınıf Formunda 37 ve 12. sınıf Formunda 47 madde olmak üzere hazırlanan ölçme araçlarında toplam 138 madde yer almaktadır. Veri toplama araçlarının hazırlandığı ve verilerin toplandığı süreçte 2007-2011 yılları arasında yayımlanan biyoloji dersi öğretim programı yürürlükte olduğu için araştırmadaki ölçme araçları önceki ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programına göre hazırlanmıştır.

2.3.2.2. TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programı İle İlgili Değerlendirme Formu

“Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı televizyon programı hakkında uzmanların düşüncelerini belirlemek için; içerik, süre ve konunun işlenişi başlıklarını içeren “TRT’de Yayınlanan Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programı İle İlgili Değerlendirme Formu düzenlenmiştir. Uzmanların, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim yayını ile ilgili genel görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorular aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenmiştir:

TRT’de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim programının;

-içeriği,

-süresi,

-konunun işlenişi ve

-diğer görüş ve önerilerinizi yazınız.

Yukarıda belirtilen formlar hazırlandıktan sonra geçerlik yönünden değerlendirmeleri açısından iki alan uzmanı, iki ölçme ve değerlendirme alan uzmanı olmak üzere toplam dört uzman görüşüne sunulmuştur. Görüşler yönünde uygun şekilde düzenlenen formlara son şekli verilmiştir. Daha sonraki süreçte bu formlar iki alan uzmanından “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programını izleyerek cevaplamaları istenmiştir. Doldurulan formların “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının değerlendirilmesine uygunluğuna yönelik olarak iki uzmanın görüşleri yönünde kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır. Bu şekilde yapılan güvenilirlik değeri hesaplanmasında; [Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100] formülü kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Böylece doldurulan formların kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır. Buna göre 9. sınıf formu için bu değer %85 olarak hesaplanırken, 10. sınıf formu için bu değer %88, 11. sınıf formu için bu değer %92 ve 12. sınıf formu için bu değer %90 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Uzmanlara videoların ve ilgili görüş belirtme formlarının ulaştırılması ve onlardan geri alınması oldukça zorlu bir süreç olmuştur. Bu süreçte uzmanların izledikleri “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının videosu ve dolduracakları ölçme araçları iki farklı şekilde uzmanlara ulaştırılmıştır. Video, uzmanlardan bazılarına, “wettransfer” adlı dosya paylaşımına imkan sağlayan internet sayfasına yüklenmiş ve videonun yüklendiği bu adres uzmanların videoyu internetten kendi bilgisayarlarına yükleyebilecekleri şekilde uzmanlara gönderilmiştir. Ölçekler elektronik posta yolu ile gönderilirken, diğerlerine ise video, DVD ortamında ve ölçeklerde kağıda basılı bir şekilde ulaştırılmıştır. Uzmanların yanıtladıkları formların elektronik posta yolu ile ya da kağıda basılı ölçeklerin üzerine işaretlenmiş şekilde araştırmacıya ulaştırmaları sağlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarında yer alan maddelerin tek tek toplanıp ve üzerinde herhangi bir işlem yapılmadan verilerin daha anlaşılır olması amacı ile frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları bulunmuş ve bulgular bölümünde tablo haline getirilerek yorumlanmıştır. Veri toplama aracı olarak

geliştirilen “MEB Ortaöğretim 9. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu”, “MEB Ortaöğretim 10. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu”, “MEB Ortaöğretim 11. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu” ve “MEB Ortaöğretim 12. Sınıf Biyoloji Dersi Kazanımlar Formu” ve “TRT’de Yayınlanan Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak? Programı İle İlgili Değerlendirme Formu” adlı ölçeklerin analizinde betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Veriler çözümlenirken frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır (Bilgin, 2006; Lichtman, 2010). Ayrıca uzmanların görüşlerinden örnekler verilirken U2, U17... şeklinde uzmanların numaraları belirtilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde elde edilen veriler her bir sınıf düzeyindeki kazanımlara ait görüşler yönünde değerlendirilmiştir. Buna göre uzman görüşlerine göre TRT’de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB Ortaöğretim 9. 10. 11. ve 12. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygunluğuna ilişkin bulgular frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları şeklinde düzenlenmiştir (Tablo 2, 3, 4, 5). Ayrıca Uzmanların görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

Tablo 2. Uzman Görüşlerine Göre TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının MEB Ortaöğretim 9. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

9. Sınıf Kazanımları	Uygun		Kısmen Uygun		Uygun Değil	
	f	%	f	%	f	%
1.Bir hücre üzerinden canlıların ortak özelliklerini açıklar.	-	-	20	47,6	22	52,4
2.Canlıların yapısını oluşturan inorganik ve organik bileşiklerin yapı ve görevlerini belirtir.	12	28,6	30	71,4	-	-
3.Hücreye ilişkin çalışmalarını tarihsel süreç içerisinde değerlendirir	-	-	16	38,1	26	61,9
4.Hücrenin yapısını ve bu yapıların görevlerini açıklar.	-	-	13	31,0	29	69,0
5.Hücre zarından madde geçişinin nasıl gerçekleştiğini örneklerle açıklar.	-	-	5	12,0	37	88,0
6.Prokaryot ve ökaryot hücreleri karşılaştırarak bunlara örnekler verir.	-	-	19	45,2	23	54,8
7.Bitki ve hayvan hücresini mikroskopta inceleyerek karşılaştırır.	-	-	6	14,3	36	85,7
8.Tek hücreli, koloni oluşturan ve çok hücreli organizmalarda hücrel organizasyonu ve özelleşmeyi örneklerle açıklar.	-	-	20	47,6	22	52,4
9.Yakın çevresindeki gözlemlerinden yararlanarak canlıların çeşitliliğini fark eder.	-	-	24	57,1	18	49,9
10.Canlıları bilimsel sınıflandırmanın önemini açıklar.	-	-	18	42,9	24	57,1
11.Organizmaların ikili adlandırılmasının gerekliliğini örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
12.Canlıları sınıflandırma kriterlerini belirtir.	-	-	10	23,8	32	76,1
13.Canlıları sınıflandırmada kullanılan kategorilerin belirli bir hiyerarşiyi yansıttığını fark eder.	-	-	10	23,8	32	76,1
14.Bakteria, Arkea, Protista, Bitkiler, Mantarlar ve Hayvanlar olarak 6 âlem altında sınıflandırıldığını belirtir.	14	33,4	20	47,6	8	19,0

15.Verilen bir teşhis anahtarını kullanarak yakın çevresindeki bir organizmayı teşhis eder.	-	-	10	23,8	32	76,2
16.Bakteria âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	19	45,2	16	38,1	7	16,7
17.Arkea âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	2	4,8	8	19,0	32	76,2
18.Protista âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	-	-	7	16,7	35	83,3
19.Bitkiler âleminin başlıca alt gruplarının genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	-	-	12	28,6	30	71,4
20.Mantarlar âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	-	-	4	9,5	38	90,5
21.Hayvanlar âleminin başlıca alt gruplarının genel özelliklerini belirterek örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0
22.Biyolojik çeşitliliğin önemini açıklar.	-	-	18	42,9	24	57,1
23.Türkiye'nin biyolojik çeşitlilik açısından zengin olmasının nedenlerini irdeler.	-	-	-	-	42	100,0
24.Türkiye'deki biyolojik çeşitliliğin ve endemik türlerin korunmasına yönelik bireysel ve iş birliğine dayalı öneriler geliştirir.	-	-	-	-	42	100,0
25.Güncel çevre sorunlarının sebeplerini ve olası sonuçlarını örneklerle açıklar.	-	-	13	31,0	29	69,0
26.Birey olarak güncel çevre sorunlarının ortaya çıkmasındaki rolünü sorgular.	-	-	15	35,7	27	64,3
27.Güncel çevre sorunlarının insan sağlığı üzerindeki etkilerini örneklerle ortaya koyar.	6	14,3	6	14,3	30	71,4
28.Güncel çevre sorunlarının çözümüne ilişkin öneriler sunar.	-	-	13	31,0	29	69,0
29.Çevre sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalara aktif olarak katılır.	-	-	9	21,4	33	78,6
30.Atatürk'ün doğa ve çevre ile ilgili çalışma, görüş, düşünce ve anılarından örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0

Tablo 2 incelendiğinde; 2. kazanıma “Uygun Değil” cevabını veren hiçbir uzmanın olmadığı görülmektedir. Uzmanlardan %28,6’sı “Uygun” yönünde görüş belirtirken, %71,4’ü “Kısmen Uygun” yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuç da “Kısmen Uygun” yönünde görüş belirtenlerin, “Uygun” yönünde görüş belirtenlere göre daha fazla olduğunu göstermektedir.

14., 16., 17. ve 27. kazanımlarda her üç seçeneği de işaretlenmiştir. Yüzde dağılımlarına bakıldığında, uzmanların görüşlerinin 14. kazanımda da “Uygun” %33,4, “Kısmen Uygun” %47,6, “Uygun Değil” ise %19 olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu maddede, uzmanların yaklaşık yarısı “Kısmen Uygun” yönünde görüş belirtmişlerdir. 16. maddede uzmanların yarısına yakının yani %45,2’sinin “Uygun”, 17. ve 27. maddelerde ise uzmanların büyük çoğunluğunun %76,2 ve %71,4’lük dağılım ile “Uygun Değil” görüşünde olduğu görülmektedir.

11., 21., 23., 24. ve 30. kazanımlara videoyu izleyen tüm uzmanlar “Uygun Değil” yanıtını vermişlerdir. 42 uzman grubunun tümünün yani %100’ünün aynı görüşte olduğu görülmektedir. Uzmanlar, diğer kazanımlarda ise “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmektedir. Bu kazanımlardan, 1., 6., 8., 9., 10. ve 22. kazanımlarda katılımcıların dağılımları birbirine yakındır. Örneğin; 8. Kazanımda uzmanların %47,6’sı “Kısmen Uygun”, %52,4’ü “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir. Diğer kazanımlarda ise uzmanların çoğunun “Uygun Değil” yönünde görüş belirttiği sonucuna

ulaşmaktadır. Özellikle, uzmanların 5., 7. ve 20. kazanımlarda çoğunlukla “Uygun Değil” görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Ayrıca aşağıda uzmanların “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının MEB 9. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına uygun olup-olmadığı yönünde belirttikleri genel görüşleri verilmektedir.

“Canlıların yapısını oluşturan inorganik ve organik bileşiklerin yapı ve görevlerini belirtir” kazanımı ile ilgili olarak programda keratin, çinko ve iyottan yeterli düzeyde bahsetmiş ve kazanımları karşılamaya uygundur.

Kalsiyumun kemik ve dişler üzerindeki gelişiminden güzel ve ayrıntılı bahsedilmiş. Ancak sadece kemik ve diş gelişimini üzerinde durulmuş. Kalsiyumun bunların dışında vücutta gerçekleştirdiği çok önemli başka görevleri de var. Bunlardan hiç bahsedilmemiş.

Selüloz ve proteinlerin görevlerini çok güzel açıklamış ancak bu bileşiklerin yapısından bahsedilmemiş.

“Bakteria âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir” kazanımı ile ilgili olarak bakterilerin öneminden ve günlük hayatta işimize yarayan örneklerini çok güzel ve ayrıntılı bir şekilde açıklamış ancak bakterilerin yapısından ve genel özelliklerinden hiç bahsetmemiş.” (U8)

“Bir hücre üzerinden canlıların ortak özelliklerini açıklar” kazanıma dair bir bilgi verilmemiş.

Canlıların yapısını oluşturan inorganik ve organik bileşiklerin yapı ve görevlerini belirtir” kazanımına Ca, Iyot, Çinko ve Protein anlatımında yer verilmiş.

Yakın çevresindeki gözlemlerinden yararlanarak canlıların çeşitliliğini fark eder, kazanımı ile ilgili olarak günlük yaşamda bakterilerin kullanıldığı alanları öğretiyor.

Canlıları bilimsel sınıflandırmanın önemini açıklar” kazanımı ile ilgili olarak canlılardan sadece bakteriler seçilmiş.

Canlıların; Bakteria, Arkea, Protista, Bitkiler, Mantarlar ve Hayvanlar olarak 6 âlem altında sınıflandırıldığını belirtir” kazanımına yönelik öğrenciler sadece bakteriler sınıfını öğrenebilir.

Bakteria âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir” kazanımına yönelik farklı meslek gruplarının bakterilerin anlatması ilgi çekici olmuş.

Biyolojik çeşitliliğin önemini açıklar” kazanımı ile ilgili olarak bu kazanım bakterilerle sınırlı kalır.

Güncel çevre sorunlarının çözümüne ilişkin öneriler sunar ve Çevre sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalara aktif olarak katılır” kazanımlarına algilerin anlatımında kısaca değinilmiş.” (U10)

“Canlıların yapısını oluşturan inorganik ve organik bileşiklerin yapı ve görevlerini belirtir” kazanımına yönelik keratin zaten çok üzerinde durduğumuz bir organik bileşik değil. Bu yüzden verilen bilgi yeterli. Tabi sadece keratin için diğer bileşiklerden zaten bahsedilmemiş. 8. bölümde anlatılan selüloz buranın konusu. Yapısından bahsetmede eksiklikleri var ama çok değil. Uygun da yakın. 9. bölümde anlatılan kalsiyumda buranın konusu. 11. bölümde anlatılan çinko iyot ve protein de buranın konusu. Protein görevleri anlatma bakımından yeterli olsa da yapısını açıklama bakımından eksik. “Bakteria âleminin genel özelliklerini belirterek örnekler verir” kazanımına yönelik bakterilerin günlük hayatta işimize yarayan örneklerini açıklamada yeterli ama genel özelliklerini âlem olarak belirtmede yetersiz.” (U21)

Tablo 3. Uzman Görüşlerine Göre TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının MEB Ortaöğretim 10. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

10. Sınıf Kazanımları	Uygun		Kısmen Uygun		Uygun Değil	
	f	%	f	%	f	%
	1.Oksijenli solunumda glikoliz, Krebs döngüsü ve ETS evrelerini şema üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42
2.Karbonhidrat, yağ ve proteinlerin hangi basamaklardan oksijenli solunuma katıldığını şema üzerinde gösterir.	-	-	-	-	42	100,0
3.Oksijensiz solunumda glikozdan etil alkol ve laktik asit oluşumunu açıklar.	-	-	8	19,0	34	81,0
4.Oksijenli solunum ile oksijensiz solunumu karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
5.Kloroplastın yapısını ve fotosentez için önemini açıklar.	12	28,6	30	71,4	-	-
6.Fotosentezde ışığa bağımlı ve ışıktan bağımsız olarak gerçekleşen reaksiyonları ürün ve süreç açısından karşılaştırır.	4	9,5	12	28,6	26	61,9
7.Fotosentez hızını etkileyen faktörleri belirtir.	-	-	16	38,1	26	61,9
8.Kemosentez yapan canlılara örnekler verir.	2	4,8	10	23,8	30	71,4
9.Enerji dönüşümlerinde fotosentez ve solunumun ilişkisini açıklar.	10	23,8	20	47,6	12	28,6
10.Mitozun evrelerini şema üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
11.Bitki ve hayvan hücrelerinde mitozu karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
12.Tek hücreli ve çok hücreli canlılar için mitozun önemini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
13.Eşeysiz üreme çeşitlerini örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
14.Mayozun evrelerini şema üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
15.Eşeyli üreme için mayozun önemini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
16.Oogenez ve spermatogenezini şekil üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
17.Döllenmede gerçekleşen olayları açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
18.Partenogenezini örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
19.Popülasyon, komünite ve ekosistem arasındaki ilişkiyi örneklerle açıklar.	-	-	3	7,1	39	92,9
20.Ekosistemlerde abiyotik ve biyotik faktörleri sıralayarak bunların karşılıklı etkilerini tartışır.	-	-	4	9,5	38	90,5
21.Madde ve enerji akışında üretici, tüketici ve ayrıştırıcıların rolünü örneklendirir.	4	9,5	28	66,7	10	23,8
22.Ekosistemdeki besin zinciri, besin ağı ve besin piramidi arasındaki ilişkiyi yorumlar.	4	9,5	12	28,6	26	61,9
23.Enerji piramidi üzerinde ekosistemdeki enerji akışını irdeler.	-	-	9	21,4	33	78,6
24.Doğadaki madde döngülerini şekil üzerinde göstererek önemini açıklar.	-	-	8	19,1	34	80,9

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan uzmanların tümü, 24 kazanımdan oluşan ölçeğin 12 kazanımına “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmiştir. Bu durumdan, “Gerçek Hayatta Ne İşimize

Yarayacak?” adlı televizyon programının ölçekteki 10. Sınıf kazanımlarının %50’sini kazandırmakta yeterli olmadığı sonucu çıkmaktadır. 1., 2., 4., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. ve 18. kazanımlarla ilgili uzmanların %100’ü “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmiştir.

3., 7., 19., 20., 23. ve 24. kazanımlara “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” cevapları verilmiş “Uygun” yönünde hiçbir uzman görüş belirtmemiştir. Bu kazanımlarda, uzmanlar çoğu, “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir. Özellikle 19. ve 20. kazanımlarda “Kısmen Uygun” görüşünde olanların %7,1 ve %9,5’i olduğu belirlenmiş, “Uygun Değil” yönünde görüş belirtenlerin ise çok daha büyük bir oran ile uzmanların %92,9 ve %90,5’ini oluşturdukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçekte her üç yönde görüş bildirilen kazanımların olduğu da belirlenmiştir. Bu kazanımlar, 6., 8., 9., 21. ve 22. Maddelerde yer almaktadır. 9. ve 21. kazanımlarda uzmanlar çoğunlukla “Kısmen Uygun” yönünde görüş belirtmişlerdir. 9. Kazanımda da uzmanların %23,8’i “Uygun”, %47,6’sı “Kısmen Uygun”, %28,6’sı “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmiştir. 6., 8. ve 22. kazanımlarda ise “Uygun Değil” yönünde görüş belirtenler daha fazladır. 8. kazanıma baktığımızda uzmanların %4,8’i “Uygun”, %23,8’i “Kısmen Uygun”, %71,4’ü “Uygun Değil” yönünde görüş bildirmiştir.

Uzmanların, 5. kazanımda ise “Uygun” ve “Kısmen Uygun” yönünde görüş belirttikleri, uzmanların büyük bir çoğunluğunun yani %71,4’ünün “Kısmen Uygun” dediği belirlenmiştir.

Ayrıca aşağıda uzmanların “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının MEB 10. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına uygun olup-olmadığı yönünde belirttikleri genel görüşleri verilmektedir.

“Kloroplastın yapısını ve fotosentez için önemini açıklar, kazanımına yönelik fotosentezde kloroplastın öneminden söz edilmiş, ancak yapısına değinilmemiş.” (U3)

Kloroplastın yapısını ve fotosentez için önemini açıklar, kazanımına yönelik fotosentezin canlılık için öneminden çok güzel bahsedilmiş ancak kloroplastın yapısının nasıl olduğundan ve kısımlarından hiç bahsedilmemiş bu nedenle kısmen uygun.

Fotosentezde ışığa bağımlı ve ışıktan bağımsız olarak gerçekleşen reaksiyonları ürün ve süreç açısından karşılaştırır” kazanımı ile ilgili olarak reaksiyonların nasıl gerçekleştiğinden hiç bahsedilmemiş.” (U8)

“Karbonhidrat, yağ ve proteinlerin hangi basamaklardan oksijenli solunuma katıldığını şema üzerinde gösterir, kazanımına yönelik proteinlerin vücuttaki işlevi anlatılmış ama solunumla ilişkilendirilmemiştir.

Fotosentezde ışığa bağımlı ve ışıktan bağımsız olarak gerçekleşen reaksiyonları ürün ve süreç açısından karşılaştırır, kazanımı ile ilgili fotosentezin ışıklı ve ışiksiz gerçekleşen reaksiyonlarına ayrı ayrı değinilmemiştir.

Kemosentez yapan canlılara örnekler verir, kazanımına yönelik bakteriler ve mikroorganizmalar konusunda değinilmiştir.

Madde ve enerji akışında üretici, tüketici ve ayrıştırıcıların rolünü örneklendirir, kazanımı ile ilgili fotosentez konusu anlatılırken besin zincirine değinilmiş fakat örneklerle belirtilmemiştir.” (U13)

“Kloroplastın yapısını ve fotosentez için önemini açıklar, kazanımı ile ilgili fotosentez bölümünde kloroplastın yapısı detaylı anlatılmamış ama fotosentez çok etkili verilmiş.

Madde ve enerji akışında üretici, tüketici ve ayrıştırıcıların rolünü örneklendirir, kazanımı fotosentez bölümünde anlatılmış. Mikroorganizmalar videosundan ayrıştırıcılar olarak bakterilerden

bahsedilmiş. Protein videosunda kısmen fotosentezden bahsedilmiştir. Fotosentez sonucu oluşan ürünlerden azot elde edilmesi, bunun hayvanlara geçişi ve protein sentezi anlatılmıştır.

Ekosistemdeki besin zinciri, besin ağı ve besin piramidi arasındaki ilişkiyi yorumlar. kazanımı fotosentez bölümünde detaylı olmamakla birlikte anlatılmış.

Doğadaki madde döngülerini şekil üzerinde göstererek önemini açıklar, kazanımı bakteriler videosunda C ve N döngülerinden bahsediyor ama şekil ya da görsel yoktu.” (U24)

Tablo 4. Uzman Görüşlerine Göre TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının MEB Ortaöğretim 11. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

11. Sınıf Kazanımları	Uygun		Kısmen Uygun		Uygun Değil	
	f	%	f	%	f	%
1. Bitkisel dokuları örneklerle açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
2. Kök, gövde ve yaprağın yapı ve görevlerini açıklar.	-	-	11	26,2	31	73,8
3.Kök, gövde ve yaprak tiplerine örnekler verir	-	-	-	-	42	100,0
4.Bitkilerde suyun topraktan alınması ve gövdede taşınmasını sağlayan mekanizmaları açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
5.Bitkilerde fotosentez ürünlerinin taşınmasının nasıl gerçekleştiğini açıklar.	-	-	10	23,8	32	76,2
6.Bitkinin beslenebilmesi için gerekli faktörleri açıklar.	2	4,8	13	30,9	27	64,3
7.Bitkilerde besin tuzlarının önemini açıklar.	-	-	15	35,7	27	64,3
8.Bitki büyümesinde hormonların etkisini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
9.Fotoperiyodizm, nasti ve tropizma hareketlerini örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
10. Çiçeğin kısımlarının yapı ve görevlerini tam çiçek şekli üzerinde belirtir.	-	-	-	-	42	100,0
11.Bir çiçek şekli üzerinde tozlaşmayı açıklar	-	-	-	-	42	100,0
12.Tohumlu bitkilerde döllenmeyi açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
13.Bitkilerde tohumun yapı ve önemini belirtir.	-	-	-	-	42	100,0
14.Bitkilerde görülen meyve tiplerini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
15.Tohumun taşınma yollarını örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
16.Çimlenmiş bir tohum şekli üzerinde kısımlarını gösterir.	-	-	-	-	42	100,0
17.Tohumun çimlenmesine etki eden çevresel faktörleri açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
18.Mendel ilkelerini örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
19.Monohibrit ve dihibrit çaprazlamaların olası sonuçlarını Punnett Karesini kullanarak çözer.	-	-	4	9,5	38	90,5
20.Kontrol çaprazlamasının önemini örnekler üzerinden irdeler.	-	-	2	4,8	40	95,2
21.Eksik baskınlık, eş baskınlık ve çok allelligi örneklerle açıklar.	-	-	4	9,5	38	90,5
22.Eşeye bağlı kalıtımı örneklerle açıklar.	-	-	21	50,0	21	50,0
23.Kromozomların yapı ve sayısındaki değişimleri açıklar.	-	-	20	47,6	22	52,4

24.DNA'nın yapısını şekil ya da model üzerinde açıklar.	20	47,6	22	52,4	-	-
25.DNA'nın kendini eşlemesini ve önemini açıklar.	11	26,2	29	69,0	2	4,8
26.RNA'nın yapısı ve çeşitlerini açıklar.	2	4,8	15	35,7	25	59,5
27.Protein sentezini açıklar.	-	-	12	28,6	30	71,2
28.Hayvan ve bitki üretiminde kullanılan ıslah yöntemlerine örnekler verir.	15	35,7	6	14,3	21	50,0
29.Gen mühendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarına örnekler verir.	30	71,7	12	28,6	-	-
30.Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi biyoloji bilimi açısından değerlendirir.	-	-	-	-	42	100,0
31.Komünitenin yapısını ve buna etki eden faktörleri örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
32.Komünitede tür içi ve türler arasındaki rekabeti örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
33.Komünitede türler arasında simbiyotik ilişkileri örneklerle açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
34.Popülasyon dinamiği ve taşıma kapasitesini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
35.Bazı canlı türlerinin neslinin tehlikede olmasını nedenleriyle ortaya koyar.	-	-	-	-	42	100,0
36.Biyom ve ekosistem arasındaki ilişkiyi açıklar.	-	-	6	14,3	36	85,7
37.Dünyadaki başlıca karasal ve sucul biyomlara örnekler verir.	-	-	14	33,3	28	66,7

Tablo 4. incelendiğinde, araştırmaya katılan uzmanların tümü, 37 kazanımdan oluşan ölçekte 17 kazanıma “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmiştir. Bu durumdan, televizyon programının ölçekteki kazanımların yarısına yakını yani %45,9'unu sağlamadığı sonucunu ifade etmektedir. 3., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 30., 31., 32., 34. ve 35. kazanımlarda %100 olarak “Uygun Değil” yönünde görüş belirtilmiştir.

“Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” seçeneklerinin işaretlendiği kazanımların çoğunlukta olduğu görülmektedir. 1., 2., 4., 5., 7., 19., 20., 21., 22., 23., 27., 33., 36. ve 37. kazanımlar olmak üzere 14 kazanımda da “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” yönünde görüş belirtilmiştir. Bu kazanımlar incelendiğinde, 1., 4., 20. ve 33. kazanımlarda uzmanların %4,8'inin “Kısmen Uygun”, %95,2'sinin “Uygun Değil” görüşünde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, uzmanların çoğunun, TV programının bu kazanımları sağlayamadığı görüşünde olduğunu göstermektedir. “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” seçeneklerinin işaretlendiği diğer kazanımlarda da “Uygun Değil” yönünde uzmanların daha çok görüş belirttikleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan uzmanların her üç seçeneğe yönelik görüşte olduğu 6., 25., 26. ve 28. kazanımlar bulunmaktadır. 6. ve 26. kazanımlarda uzmanlar, “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir. Sırası ile uzmanların %64,3 ve %59,5'i bu yönde görüş belirtmiştir. 28. kazanımda da, “Uygun” yönünde görüş belirten uzmanların %35,7'sini, “Uygun Değil” görüşünde olanların ise %50'sini oluşturduğu görülmektedir.

24. ve 25. kazanımlarda uzmanların “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmediği görülmüştür. 24. Kazanım incelendiğinde “Uygun” ve “Kısmen Uygun” cevabını verenlerin sırası ile %47,6 ve %52,4

oranlarında olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçla, iki farklı değerlendirmede bulunan uzmanların sayısının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. 29. kazanımda ise “Uygun” yönünde görüş belirten uzmanların çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılanların %71,7’sinin “uygun”, %28,6’sının ise “Kısmen Uygun” görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca aşağıda uzmanların “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının MEB 11. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına uygun olup-olmadığı yönünde belirttikleri genel görüşleri verilmektedir.

“Hayvan ve bitki üretiminde kullanılan ıslah yöntemlerine örnekler verir, kazanımına yönelik sadece verimli döl elde edilmede kullanıldığı, ifade edilmektedir. Ülkemizde ki gen bankalarından ve endemik türlerin korunmasından bahsedilmemektedir.

Gen mübendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarına örnekler verir, kazanımı ile ilgili olarak daha çok adli tıp uygulamalarına yer verilmiş olmasına rağmen, hayvan ve bitki üretiminde ıslah yöntemlerinden, gen transferlerinden, GDO uygulamalarından, olası etkilerinden bahsedilmemektedir. Örneğin gen transferleri ile insülin gibi hormonların üretimi ve şeker hastaları için önemi üzerinde durulmamaktadır. İnsan genom projesinden bahsedilmesi, farmagogenetik tıp, genetik tanı, GDO çalışmalarından bahsedilmesi güzel. Bir önceki programın eksikliklerini tamamlar nitelikte olmuş. Öğrencilerin bu çalışmalardan haberdar olması gerekir. Mikroorganizmaların kullanımına yönelik örnekler diğer bölümlerin eksiklerini tamamlar nitelikte olmuş.” (U2)

“Bitkilerde besin tuzlarının önemini açıklar” kazanımına iyottan bahsederken çok kısa değinilmiş. Orada buna daha çok yer verilebilirdi.” (U7)

“DNA’nın yapısını şekil ya da model üzerinde açıklar” kazanımına yönelik DNA’nın yapısıyla ilgili çok kısa bir açıklama vardı, o nedenle kısmen işaretlendi.

“DNA’nın yapısını şekil ya da model üzerinde açıklar, kazanımı ile ilgili olarak DNA’nın şeklinden yeterince bahsedilmemiş. Sadece temel yapı taşının nükleotitler olduğu söylenmiş. Ancak bunların birbirine nasıl bağlandığı ve yapısında bulunana diğer moleküller açıklanmamış.

DNA’nın kendini eşlemesini ve önemi açıklar, kazanımına yönelik DNA’nın hangi durumlarda ve nasıl eşlendiğinden ve öneminden hiç bahsetmemiş.

RNA’nın yapısı ve çeşitlerini açıklar, kazanımı ile ilgili RNA’nın sadece bir nükleik asit çeşidi olduğundan bahsetmiş. Onun dışında yapısı ve çeşitleri üzerinde hiç durulmamış.

Protein sentezini açıklar, kazanımına yönelik protein sentezi olayı ve nasıl gerçekleştiğinden hiç bahsedilmemiş.

Gen mübendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarına örnekler verir, kazanımına yönelik bu konu çok ayrıntılı ve kazanımlara uygun bir şekilde anlatılmıştır.” (U8)

“Kök, gövde ve yaprağın yapı ve görevlerini açıklar, kazanımına yönelik Yaprak ve fotosentez ilişkilendirilmiş.

Bitkilerde fotosentez ürünlerinin taşınmasının nasıl gerçekleştiğini açıklar, kazanımı ile ilgili fotosentez konusunda ürünlerin taşınmasından bahsedilmemiş.

Bitkilerde besin tuzlarının önemini açıklar, kazanımına iyottan bahsederken değinilmiş.

Hayvan ve bitki üretiminde kullanılan ıslah yöntemlerine örnekler verir, kazanımından biyoteknoloji anlatırken bahsedilmiş. Gen mübendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarına örnekler verir, kazanımına yönelik mikroorganizmaların günlük hayatta nasıl kullanıldığından bahsederken örnekler veriliyordu.

Dünyadaki başlıca karasal ve sucul biyomlara örnekler verir” kazanımı ile ilgili suda ve karada yaşayan canlılardan örnekler mevcuttur.” (U13)

Tablo 5. Uzman Görüşlerine Göre TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının MEB Ortaöğretim 12. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

12. Sınıf Kazanımları	Uygun		Kısmen Uygun		Uygun Değil	
	f	%	f	%	f	%
1.Sindirim özelleşmiş kısımlar içerisinde gerçekleştiğini örneklerle belirtir.	-	-	12	28,6	30	71,4
2.İnsanda besinlerin sindirim kanalındaki hareketi, parçalanması ve emilimini şekil/şema kullanarak açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
3.Herbivor, karnivor ve omnivor hayvanlarda diş-çene yapısı, mide yapısı ve bağırsak uzunluklarını karşılaştırır.	-	-	11	26,2	31	73,8
4.Hayvanlarda deri, trake, solungaç ve akciğer solunumunu karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
5.İnsanda akciğer solunumunu açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
6.Alveollerden dokulara, dokulardan alveollere gaz taşınmasını açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
7.Açık ve kapalı kan dolaşımını karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
8.Balık, kurbağa ve memelilerdeki kan dolaşımını karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
9.İnsanda kalp, kan ve damarların yapı ve görevlerini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
10.Lenf dolaşımının yapı ve görevlerini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
11.Vücudun antijenlere karşı immuno biyolojik cevabını örneklendirir.	2	4,8	17	40,5	23	54,8
12.Bağışıklık sisteminin alerjenlere verdiği tepki ve baskılandığı durumlara güncel örnekler verir.	4	9,5	12	28,6	26	61,9
13.Hayvanlarda boşaltımı örnekler üzerinden açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
14.İnsanda üriner sistemi oluşturan yapı ve organlar ile görevlerini şekil/şema üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
15.Böbrek, deri ve akciğerin homeostatik işlevlerine örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0
16.Boşaltımın homeostazi açısından önemini tartışır.	-	-	-	-	42	100,0
17.Farklı hayvanlarda destek ve hareketi karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
18.İnsanda kemik ve eklem tiplerini şema/model üzerinde göstererek görevlerini açıklar.	-	-	13	30,9	29	69,1
19.İnsandaki kas çeşitlerini yapı ve görev açısından karşılaştırır.	-	-	13	30,9	29	69,1
20.Hareket sırasında iskelet-kas iş birliğini antagonist (zıt çalışan) kaslarla açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
21.Farklı hayvanlarda sinir sistemini örnekler ile karşılaştırır.	-	-	-	-	42	100,0
22.Nöronun yapı ve çeşitlerini açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
23.Uyartının nöronda oluşumu ve bir nörondan diğerine aktarılmasını açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
24.İnsanda merkezi ve çevresel sinir sistemini şekil/şema üzerinde göstererek görevlerini belirtir.	-	-	-	-	42	100,0
25.İnsanda refleks yayını şekil/şema üzerinde açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
26.İnsanın duyu organlarında uyarıların alınması, uyarıların taşınması ve cevap verilmesini şekil üzerinde açıklar.	-	-	2	4,8	40	95,2
27.İnsandaki endokrin bezlerin ürettiği hormonların görevlerini açıklar.	-	-	22	52,4	20	47,6

28.Hormonların çalışma mekanizmasını açıklar.	-	-	22	52,4	20	47,6
29.Homeostazinin sağlanmasında denetleyici ve düzenleyici sistemin rolünü örneklerle açıklar.	-	-	10	23,8	32	76,2
30.Hayvanlarda iç ve dış döllenmeye örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0
31.İnsanda erkek ve dişi üreme organlarının görevlerini belirtir.	-	-	-	-	42	100,0
32.İnsanda embriyonik gelişimi açıklar.	-	-	17	40,5	25	59,5
33.Doğuştan gelen ve öğrenilen davranışları örneklerle açıklar.	-	-	-	-	42	100,0
34.Sosyal davranışlara örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0
35.Hayvanlarda yön bulma, yer belirleme gibi davranışlara örnekler verir.	-	-	-	-	42	100,0
36.Yaşamın ortaya çıkışı ile ilgili abiyogenez, biyogenez, panspermia, ototrof, heterotrof, yaratılış vb. Hipotez ve görüşleri özetler.	-	-	31	73,8	11	26,2
37.Fosillerin yaşamın anlaşılmasına sağladığı katkılara örnekler verir.	-	-	2	4,8	40	95,2
38.Canlıların embriyolojik, biyokimyasal, anatomik ve genetik yapılarındaki benzerlik ve farklılıkların evrimin açıklanmasına katkılarını örnekler verir.	-	-	4	9,5	38	90,5
39.Evrime ilişkin görüşleri özetler.	-	-	10	23,8	32	76,2
40.Doğada meydana gelebilecek iklimsel değişikliklerden hareketle, zaman içinde evrim sürecinin ve yaşamın nasıl etkilenebileceğini tartışır.	-	-	8	19,1	34	80,9
41.Madde ve besin kaynaklarının yaşam için önemini örneklerle açıklar.	17	40,5	20	47,6	5	11,9
42.Madde ve besin kaynaklarının sürdürülebilirliğinin önemini tartışır.	7	16,7	22	52,4	13	30,9
43.Karasal ve sucul biyolojik çeşitliliğin korunmasının önemini fark eder.	2	4,8	10	23,8	30	71,4
44.Biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğine yönelik alınması gereken önlemleri belirtir.	2	4,8	14	33,3	26	61,9
45.Tarım ve hayvancılıkta kullanılan yerel türlerin korunmasının önemini irdeler.	2	4,8	16	38,1	24	57,1
46.Bozulan bir çevrenin rehabilite edilme yollarını tartışır.	3	7,1	12	28,6	27	64,3
47.Çevre ile ilgili rehabilitasyon çalışmalarına gönüllü olarak katılır.	-	-	4	9,5	38	90,5

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan uzmanların tümü 47 kazanımdan oluşan ölçeğin 21 kazanımına yönelik olarak “Uygun Değil” görüşündedir. Bu durumdan, televizyon programının ölçekteki kazanımların yarısına yakınının yani %44,7’sinin uygun olmadığı sonucu çıkmaktadır. 4., 7., 8., 9., 10., 13., 14., 15., 16., 17., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 30., 31., 33., 34. ve 35. Kazanımlarla ilgili uzmanların hepsi “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir.

Diğer taraftan 1., 2., 3., 5., 6., 18., 19., 26., 27., 28., 29., 32., 36., 37., 38., 39., 40. ve 47. kazanımlarında “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” yönünde görüş belirtilmiştir. 2., 5., 6., 26. ve 37. kazanımlara “Uygun Değil” yönünde görüş belirtenler, uzmanların %95,2’sini, “Kısmen Uygun” görüşünde olanlar ise %4,8’ini oluşturmaktadır. Uzman grubunda, TV programının bu kazanımlara uygun olmadığı yönünde görüş belirtenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. “Uygun Değil” yönünde görüş belirtenlerin çoğunlukta

olduğu 38. ve 47. kazanımların her ikisinde de uzmanların %90,5'inin aynı görüşte olduğu belirlenmiştir. 27., 28. ve 32. kazanımlarda ise verilen cevapların oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. 27. ve 28. kazanımlarda uzmanların %52,4'ünün "Kısmen Uygun", %47,6'sının ise "Uygun Değil" görüşünde olduğu sonucu çıkmaktadır. Sadece bir kazanımda "Kısmen Uygun" görüşünün "Uygun Değil" görüşüne göre daha fazla uzman tarafından tercih edildiği görülmüştür. 36. kazanımda da uzmanların %73,8'i programın bu kazanıma "Kısmen Uygun" olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan uzmanlar, 11., 12., 41., 42., 43., 44., 45. ve 46. kazanımlarda her üç seçenek yönünde görüş belirtmiştir. 12., 43., 44., 45. ve 46. kazanımlara bakıldığında "Uygun Değil" yönünde daha çok kişinin görüş belirttiği, 41. ve 42. maddelerde ise "Kısmen Uygun" görüşünde olan uzmanların daha çok olduğu görülmektedir. Özellikle 41. kazanımda uzmanların %40,5'inin "Uygun", %47,6'sının "Kısmen Uygun" yönünde görüş belirttiği görülmektedir.

Ayrıca aşağıda uzmanların "Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?" adlı eğitim programının MEB 12. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına uygun olup-olmadığı yönünde belirttikleri genel görüşleri verilmektedir.

"İnsandaki kas çeşitlerini yapı ve görev açısından karşılaştırır, kazanımı ile ilgili proteinlerden bahsederken kaslar ile ilgili çok kısa açıklama var ancak yeterli değil.

Yaşamın ortaya çıkışı ile ilgili abiyogenez, biyogenez, panspermia, ototrof, heterotrof, yaratılış vb. Hipotez ve görüşleri özetler, kazanımına yönelik alglerden bahsederken Dünya'nın oluşumundaki oksijen kaynağına (algler) kısaca değinilmiş.

Madde ve besin kaynaklarının yaşam için önemini örneklerle açıklar, kazanımı ile ilgili olarak iyot, protein gibi konularda detaylı olarak madde ve besin kaynaklarının yaşam için önemine yer verilmişti.

Karasal ve sucul biyolojik çeşitliliğin korunmasının önemini fark eder, kazanımına yönelik alglerin biyodizelde kullanılmasından bahsedilmiş." (U7)

"İnsanda kemik ve eklem tiplerini şema/model üzerinde göstererek görevlerini açıklar, kazanımına yönelik kalsiyumdan bahsederken dişlerdeki kalsiyum birikmesinden bahsedebilmiş.

İnsandaki kas çeşitlerini yapı ve görev açısından karşılaştırır, kazanımına proteinlerden bahsederken kaslarda protein zenginliği vurgulanmış.

İnsandaki endokrin bezlerin ürettiği hormonların görevlerini açıklar, kazanımından iyot anlatılırken yetersizliğinde tiroit kanseri olabileceği ve diğer tiroit hastalıklarından bahsedilmiş.

İnsanda embriyonik gelişimi açıklar, kazanımından kalsiyum ihtiyacının gebelerde fazla olmasından bahsedilmiş." (U11)

"Yaşamın ortaya çıkışı ile ilgili abiyogenez, biyogenez, panspermia, ototrof, heterotrof, yaratılış vb. Hipotez ve görüşleri özetler, kazanımına alglerden bahsederken Dünya'nın oluşumundaki oksijen kaynağına (algler) kısaca değinilmiş.

Karasal ve sucul biyolojik çeşitliliğin korunmasının önemini fark eder, kazanımından alglerin biyodizelde kullanılmasından bahsedilmiş. (U17)

İnsanların duyu organlarında uyarıların alınması, uyarıların taşınması ve cevap verilmesini şekil üzerinde açıklar, kazanımında derinin yapısındaki keratinden bahsediyor." (U30)

3.1. Uzman Görüşlerine Göre TRT'de Yayınlanan "Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?" Programının İçerik, Süre ve Konunun İşlenişine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan uzmanlar, hazırlanan ölçme aracıyla programın içeriğinin, süresinin ve konunun işlenişinin ortaöğretim biyoloji öğretim programına uygunluğu ile ilgili görüşlerini aktarmışlardır.

Tablo 6. Uzman Görüşlerine Göre TRT’de Yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” Programının İçerik, Süre ve Konunun İşlenişine İlişkin Bulgular

	Uygun		Kısmen Uygun		Uygun Değil	
	f	%	f	%	f	%
İçerik	17	40,5	13	30,9	12	28,6
Süre	30	71,4	12	28,6	-	-
Konunun İşlenişi	20	47,6	14	33,3	8	19,1

TRT Okul kanalında ekranlara gelen “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim içerikli televizyon programının içeriği ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programına uygunluğunu tespit etmek amacı ile Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan uzman grubunun “Uygun”, “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” kriterlerinin hepsinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uzmanların %40,5’i “Uygun”, %30,9’u “Kısmen Uygun” ve %28,6’sı “Uygun Değil” değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

“Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim içerikli televizyon yayınında işlenen biyoloji konularına verilen sürenin değerlendirilmesinde uzmanlar olumsuz bir durum ifade etmemişlerdir. Tablo 6’da görüldüğü gibi, uzmanların %71,4’ü gibi büyük bir çoğunluğunun “Uygun” seçeneğinde görüş belirttikleri belirlenmiştir. Uzmanların %28,6’sının ise “Kısmen Uygun” görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Programda konular işlenirken izlenen yöntem ve tekniklerin müfredata uygunluğu açısından uzmanlar, “Uygun”, “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan uzmanların %47,6’sı “Uygun”, %33,3’ü “Kısmen Uygun” ve %19,1’i de “Uygun Değil” yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu dağılımlardan yola çıkarak, uzmanların yaklaşık yarısının konunun işlenişinin müfredata uygun olduğu görüşünde oldukları, ancak konular işlenirken izlenen yöntem ve tekniklerin yetersiz olduğunu düşünenlerin de olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Aşağıda TRT “de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının içeriği hakkında uzmanların görüşlerinden örnekler yer almaktadır.

“Eğitim programlarının içeriği oluşturulurken öğretim programlarının içeriği ve kazanımlarının dikkate alınmadığını düşünüyorum. Ayrıca bazı konular gereksiz detaylı olmuş.” (U2)

“Program adı ile uyusmaktadır. Ancak kazanımlar paralelinde değerlendirildiğinde yüzyeysel gözükmemektedir.” (U3)

“İçerikte biraz zayıf kaldığını düşünüyorum. Sadece İlg çekebileceği düşünülen konulara değinilmiş. Programın ismi ve amacı doğrultusunda, yani günlük hayatta ne işimize yarayacak başlığına bağlı kalınarak içerik kısa tutularak hazırlanmış. Kazanımlar doğrultusunda içerik daha da zenginleştirilebilirdi diye düşünüyorum.” (U5)

“TRT’de yayınlanan eğitim programlarını yayın akışı içinde izlemedim. Ancak analizini yaptığımız video bağlamında içeriğin kesinlikle faydalı olduğunu düşünüyorum. Ancak yine incelediğimiz videonun biyoloji kazanımları ile ilişkisi karşılaştırmasında doğrudan ilişkili olabilecek çok az kazanım olduğunu gördüm nitekim içerik bu anlamda zenginleştirilebilir. Ancak içerikteki bazı hususların gerçekten ilgi çekici nitelikte olduğunu düşünüyorum.” (U7)

“TRT’de yayınlanan eğitim programlarının içeriği günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz konular üzerindedir. Bu da sadece öğrencilerin değil tüm bireylerin dikkatini çekmektedir.” (U11)

“TRT’deki eğitim programlarını izlemiyorum. Ancak verdiğiniz “Gerçek hayatta ne işimize yarayacak?” programı örgün eğitimdeki biyoloji kazanımlarına uygun bir içerikte değil. Zaten buna yönelik hazırlanmış bir program da değil anladığım kadıyla. Popüler manada ilgi çekmek amacıyla hazırlanmış, kısmi bilgiler vermektedir.” (U20)

“Program güzel hazırlanmış ve yardımcı bir kaynak. Ancak içerik eğitim programının içeriğine tam anlamıyla uygunluk göstermemektedir.” (U25)

“Program içeriği iyi düşünülmüş ve gayet iyi hazırlanmış. Sorulan sorulara açıklayıcı cevaplar verilmiş. Bilgilerin güncel hayata uygunluğu gösterilmiş.” (U29)

“Eğitim programları içeriği kazanımlara kısmen uygundur. Daha çok derse giriş etkinliği olarak kullanmaya, öğrencilerde dikkat çekme amaçlı kullanmaya uygun.” (U33)

“Programın içeriği birebir uygun olmasa da bazı bölümlerde kısmen uygunluk bulunuyor.” (U40)

Aşağıda TRT’de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının süresi hakkında uzmanların görüşlerinden örnekler yer almaktadır.

“Süre iyi ama biraz daha uzun olabilir. Daha fazla örnekleme olabilir. Konulara daha fazla zaman ayrılabilir.” (U1)

“Program için sürenin uygun olduğunu düşünüyorum. İzleyenleri sıkmadan bilgiler renkli bir şekilde aktarılmış.” (U4)

“Süre konusunda öğrenci dikkatini dağıtmadan izleyen herkesin bir şeyler kapabileceği düzeyde kişiyi sıkmadan bir eğitim programı hazırlanmış.” (U5)

“TRT’de yayınlanan eğitim programlarının süresi kişileri sıkmayacak bir uzunlukta olduğu için izlenme oranını bence artırmaktadır.” (U11)

“Konuların ortalama süresi iyiydi. Uzun olursa daha sıkıcı olurdu. Zaten içerik zayıf olduğu için süreyi uzatmak anlamsız olurdu.” (U16)

“TRT” de yayınlanan programlar süre olarak bence uygun. Ne çok uzun ne de çok kısa. Böyle olması izleyenlerin sıkılmadan konu hakkında bilgi sahibi olmasını kolaylaştırıyor.” (U18)

“Süre iyi gibi ancak biraz uzatılabilecek bölümler var. Örneğin, biyoloji öğretim programında 2 ders saati konusu olan bakterilerin 5-10 dakikalık bir zaman diliminde verilmesi haliyle yetersiz oluyor.” (U21)

“Süresi yeterli. Ama çevre, anatomi, sistemler gibi bazı biyoloji konularına da yer verilmeli.” (U30)

“Sürenin uzunluğu gayet uygun. Daha uzun olsaydı izleyenlerin sıkılması söz konusu olabilirdi. Daha kısa olsaydı, anlatılan konunun anlaşılması zorlaşabilirdi.” (U31)

“Eğitim programının süresi ne öğrenciyi sıkacak kadar uzun ne de beveslerini kırarak kadar kısa. Süre yeterli.” (U32)

Aşağıda TRT’de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim programında konuların işleniş hakkında uzmanların görüşlerinden örnekler yer almaktadır.

“Bazı bölümlerde katılımcılar seviyeyi ayarlamakta sorun yaşarken bazılarının ise sunum konusunda vasat olduğu söylenebilir.” (U2)

“Bazı bölümlerde açıklama yapan uzmanların konuyu zevkli bir şekilde açıkladığı görüşündeyim. Günlük hayat ile ilişkilendirilebilecek birçok örnek veriliyor.” (U4)

“Daha çok güncel konulara yer verilmiş. Program adından da anlaşılacağı gibi öğrencinin günlük hayatta karşılaşacağı sorunlar ve merak edeceği konularla alakalı sunulara, uzman görüşlerine yer verilmiş. Konular kişiyi sıkmadan fakat kazanımlara göre yüzyesnel kalınarak en basit ve en yüzyesnel şekilde anlatılmış. Bu nedenle konunun içindeki daha başka çok önemli yerlere değinilmeden geçilmiş.” (U5)

“Konu çok eğlenceli işleniyor. Fakat seçilen uzmanların bazılarının biraz daha eğlenceli olması işleyişi daha zevkli ve öğretici kılacaktır.” (U6)

“Konunun işlenişinde eğitimdeki yakından uzğa ilkesi kullanıldığı için daha olumlu sonuçlar vermektedir. Bireyler konu işlenirken en yakınından bir örnek olması ve daha sonra diğer örneklerle gidilmesi konuya olan ilginin artmasını ve daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır.” (U11)

“Ekrana gelen resimler şekiller amaca uygun konuyu destekler yönde. Konuların laboratuvar vb. ortamlarda işlenmesi konu ile bütünlük sağlamış.” (U12)

“Benim izlediğim videolardaki sıralara göre konuşacak olursak; özelden genele ya da genelden özele geçiş veya 9.sınıftan 12.sınıfa doğru bir geçiş olmadığını düşünüyorum.” (U15)

“Konunun işlenişi başarılı. Yani işin uzmanlarına gidilip konuyu onlardan birebir dinleme olanağı sağladığı için doğru kaynaktan doğru bilgi akışı sağlanmış.” (U21)

“Kazanımlar bazında değerlendirildiğinde kazanımları karşılamadığı görüşündeyim. Konunun işlenişi zayıf kalmış.” (U27)

“Bazı programlar sıkıcı olabilecek kadar tekdüze olsa da bazı programlar daha güncel ve hayata dair örnekler ile konuları eğlenceli ve anlaşılır şekilde inceliyor.” (U28)

“İnsanlara soru sorularak açıklanması başarılıdır. İçeriğin sunumunda uzmanlara danışılması uygun olmuş.” (U30)

“Konu teorik bilgiden çok öneriler ile günlük yaşamımız ile ilişkilendirilmiş. Bu da konuları öğrencilerin hatırlama tutma düzeylerinde önemli bir kısım.” (U32)

“Özellikle 11.Bölümdeki skeci çok başarılı buldum. Bu yöntem kazanımların daha kolay ve daha kalıcı bir şekilde elde edilmesini sağlıyor. Bu yöntemin diğer kazanımlar için de uygulanmasını beklerim.” (U34)

“Bilgi almak isteyen her birey için konu işleniş tarzı güzel. Yani görsel ve işitsel olarak etkileyici ve kalıcı olduğunu düşünüyorum.” (U35)

“Başlangıçta soru ile giriş gayet güzel. Sonraki anlatım yöntemi ise biraz yetersiz.” (U39)

“Daha gelişmiş tekniklerle sunum yapılabilir. Animasyonlar geliştirilebilir. Görsel yönden daha zengin olursa tekdüzeliğinden, sıkıcılıktan sıyrılabilir.” (U40)

Aşağıda TRT’de yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim programı ile ilgili diğer görüş ve önerilerden örneklerle yer verilmektedir.

“Günlük yaşamda ne işe yarayacak konusu aslında bence çok ilgi çekici. Genel olarak öğrencilerin de dilinde olan bir cümledir aslında “Bu öğrendiğimiz ne işimize yarayacak” sorusu. Bu soru öğrenciler açısından ilgi çekici olmasına rağmen konunun işlenişinin ilgi çekiciliğini arka planda bırakır nitelikte olmasına sebep olduğunu düşünüyorum. Konunun işlenişi zenginleştirirse içeriğin ilgi çekiciliğinin daha verimli kullanılabilmesi sağlanabilir.” (U7)

“Programlar sadece genç ve çocuklara yönelik olmamalıdır. Yetişkin bireylere de hitap etmelidir. Hayat boyu öğrenme dikkate alınmalıdır.” (U11)

“Ortaöğretim ve ilköğretim program kazanımları daha çok dikkate alınarak programlar hazırlanabilir. Bu sayede öğrencilerin bu programlardan daha çok fayda sağlaması sağlanabilir. Animasyon, canlandırma ve görseller yine öğrenciler için önemli. Bunun dışında yetişkinlerin de izleyip yararlı bilgiler kazanması için halkın görüşlerine ve öğrenmek istediklerine kulak verilmelidir. Bu sayede insanların daha fazla ilgisini çekebilir.” (U13)

“Taraflı bir gözle değerlendirdiğimde eğer bir konu hakkında bilgi sahibi olmasaydım, bu programı izledikten sonra gerçek hayatta ne işe yaradığı konusunda pek bir şey öğrenemezdim. Yine bu konunun öğretilmesinin gereksiz olduğu düşüncesini korurdum! Sunucu oldukça sempatik, bu nedenle öğrencilerin yaş grubuna göre programa ilgi çekmeyi artırabilir.” (U16)

“Biyolojinin diğer konularına da yer verilmeli.” (U30)

“Bu tür programların tanıtımının daha çok yapılması ve hatta okullar ile iş birliği yapılarak derslerde de eğitim materyali olarak kullanılması gerektiği kanısındayım.” (U31)

“Belirtilen eksiklikler dikkate alınrsa programın amacına uygun, yeterli ve yararlı olacağını düşünüyorum. Ayrıca öğretmenler açısından da faydalı bir kaynak olacaktır.” (U32)

“Giriş etkinliği amaçlı ve yeterli sayılabilir. Ama programın daha da zenginleştirilmesi gerekli. Ortaöğretimde seviyesi iyi öğrencilere program çok basit kalmış.” (U33)

“Bu programlar branş öğretmenlerinin görüşleri alınarak hazırlanabilir.” (U35)

“Yetersiz bir program. Öğretmeye dayalı değil. Kağıttaki sorularla çok bağımsız konu anlatım. Soru ile çok bağımsız fazla bilgi kalabalığı yapılan açıklamalar var.” (U39)

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, TRT OKUL kanalında yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programının kazanımlarına ulaşmada ne kadar etkili olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Eğitim içerikli bu televizyon yayınının doğrudan doğruya öğretim programlarının hedeflerini kazandırmak gibi bir amacının olmadığını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Ancak bu gibi programların öğrenciler başta olmak üzere toplumun her kesimine yönelik bilgilendirme amacı bulunmaktadır. İlgili literatürde bu gibi TV programlarının özellikle öğrencilerin akademik gelişimlerine etkisini değerlendirmeyi amaçlayan çalışmalar olmasına rağmen toplumun farklı kesimlerine hitap eden pek çok çalışmaya da rastlanmaktadır. Çalışmalardan örnek olarak; öğrencilerinin TV izleme sürelerinin hayat bilgisi dersindeki başarılarına etkisi (Güney, 2008); konuşma eğitimine TV’nin etkisi (Göçen, 2011); kitle iletişim araçlarının öğrencilerin sınıf içi davranışlarına etkisi (Ülkü, 2011); TV programlarının okul öncesi çocuklarının gelişimine etkisi (Arslan, 2010; Calvert ve Kotler, 2003; Can, 1995; Christakis, Garrison, ve Thakkar, 2006; Lackner, 1997; Serhatlıoğlu, 2006); ergenlik dönemi gelişiminde TV’nin etkisi (Balantekin, 2009; Dinç, 2010); çifçi eğitiminde TV’nin etkisi (Aydın, 2009; Ceylan, 2010); TV programları ve çocuklardaki şiddet davranışları (Şen, 2008; Yıldırım, 2008); TV’de yayınlanan sanat programlarının sanat eğitimine katkısı (Yüceer, 2007) şeklinde vermek mümkündür. Ancak bu programların bir dersin kazanımlarına uygunluğuna yönelik olarak değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla aşağıda tespit edilen bu araştırma sonuçları literatüre önemli katkılar sağlayacak niteliktedir.

Araştırmaya katılan 42 uzmanın, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 9. sınıf biyoloji dersinin 30 kazanımından oluşan formda 26 kazanımın tamamen ya da çoğunlukla kazandırılmasına katkı sağlamadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuca göre, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 9. sınıf biyoloji dersi kazanımlarını sağlamada yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde araştırmaya katılan 42 uzmanın “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 10. sınıf biyoloji dersinin 24 kazanımdan oluşan formda sadece 2 kazanımı sağlamada kısmen de olsa uygunluk gösterdiği, uzmanların diğer kalan 22 kazanımın kazandırılmasına uygun olmadığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, TRT OKUL kanalında yayınlanan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 10. sınıf biyoloji dersi kazanımlarını sağlamada başarılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan araştırmaya katılan 42 uzmanın, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 11. sınıf biyoloji dersinin 37 kazanımından oluşan formda 33 kazanımı sağlamada uygun olmadığı

görüşünde oldukları tespit edilmiştir. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 11. sınıf biyoloji dersi kazanımlarının büyük çoğunluğunu sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak araştırmaya katılan uzmanların, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” eğitim yayını izleyip MEB ortaöğretim 12. sınıf biyoloji dersi öğretim programı kazanımlarına sağlamaya ilişkin verdikleri cevaplarda, programın 47 kazanımdan oluşan ölçme aracında sadece 3 kazanımın gerçekleştirilmesinde etkili olduğu, geriye kalan 44 kazanımın gerçekleştirilmesinde programın yetersiz olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlarla, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 12. sınıf biyoloji dersi kazanımlarını sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu değerlendirmeler ışığında incelendiğinde uzmanların görüşlerine göre; “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programının MEB ortaöğretim 9., 10., 11. ve 12. sınıf biyoloji dersi kazanımlarını izleyen öğrencilere kazandırmakta yeterli olmadığı belirlenmiştir. Eğitim içerikli bu televizyon yayınının doğrudan doğruya öğretim programlarının hedeflerini kazandırmak gibi bir amacının olmadığı belirtilmektedir. Ancak bu kadar maddi harcama ve emek karşılığında izleyicilere ulaşan bu programın pek çok derse yönelik içeriği kapsamaması ancak belli bir akademik kriterlere göre hazırlanmamış olması oldukça önemli bir eksiklik olarak görülebilir. Çünkü eğitim faaliyetlerinin ihtiyaç duyduğu ve yetersiz kaldığı durumlarda televizyon önemli bir destek olmaktadır. Örneğin; Nijerya’da okul, öğretmen ve ulaşım sorunları nedeniyle köylere televizyon alıcıları yerleştirilerek, videokasetler ile çocuklara Fransızca öğretilmiş, bunun sonucunda çocukların sınavlarda başarılı olduğu görülmüştür (Turam, 1996). İzleyicilerin akademik olarak eğitimleri konusunda oldukça önemli olan TV yayınlarının akademik kriterlere göre hazırlanarak verilmesi istenen mesajın daha akademik hale dönüştürülmesinde oldukça önemli ve etkili olacaktır.

Araştırmada elde edilen diğer önemli sonuçlardan bazıları ise şu şekilde tespit edilmiştir; Araştırmaya katılan uzmanların çoğunluğunun “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programında işlenen konuların biyoloji dersi öğretim programına içerik açısından uygun olduğunu ancak içeriğin kazanımlar açısından uygunluk göstermediğini düşündükleri belirlenmiştir. Diğer taraftan “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programında, her bir konuya ayrılan sürenin uygun olduğunu ve konuların açıklanmasının da yeterli olduğunu göstermektedir. Son olarak; uzmanların programdaki konunun işleniş hakkındaki görüşleri ise, uzmanların çoğunluğunun yöntem ve teknikler açısından görsellere, şekillere yer verilmesinin; konuların laboratuvar gibi ortamlarda aktarılmasının; birincil kaynaktan bilginin alınmasının; konuların günlük hayat ile ilişkilendirilmesinin ve hayat boyu öğrenmeyi desteklemesi açısından uygun olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Ancak uzmanlardan bazıları, daha çok görsele ve animasyonlara yer verilmesi gerektiği, sadece okullarda derse girişte merak uyandırmak amaçlı kullanılabilir bir yayın olduğu; tek düze anlatımdan uzak kalınması gerektiğini vurguladıkları tespit edilmiştir. Kitle iletişim araçlarının habercilik, dünyada ve Türkiye’deki gelişmeleri hızlı ve doğru şekilde topluma aktarmak görevleri gibi bireyleri ve toplumu eğitmek yönünde önemli özellikleri bulunmaktadır. Geri kalmış ülkeler, eğitim sorunlarının çözümünde direkt bu araçları kullanmayı hedef alırken; gelişmiş ülkeler, bu araçlardan eğitimde yardımcı araç olarak yararlanmayı temel almaktadır (Khodabandeh, 2010). Türkiye’de TV eğitim

programları MEB derslerine ait kazanımlarla uyumluluk gösterebilirse toplumda ihtiyacı olan her kesimden bireylerin kullanımı için uygun hale getirilebilir.

Sonuç olarak; TRT tarafından hazırlanan eğitim programlarının MEB tarafından hazırlanan ders programlarını daha fazla dikkate alarak hazırlanmasında yarar vardır. Böylece büyük emek verilerek ve harcamalar yapılarak hazırlanmış olan bu programlar eğitim alanında daha nitelikli amaçlara yönelik hizmet etmiş olacaklardır. Aşağıda konuyla ilgili önerilere yer verilmektedir;

1. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” gibi programların konularının günlük hayatla ilişkilendirildiği, hayat boyu öğrenmeye katkıda bulunacak ve MEB ders programlarını da destekleyen programlar şeklinde hazırlıkları arttırılabilir.

2. TRT ile MEB arasında kurulacak işbirliği ile hem öğrenciler hem de öğretmenler için faydalı olacak televizyon programları hazırlanabilir. Bu programlar doğrudan kazanımları sağlamaya yönelik programlar şeklinde düzenlenebilir.

3. Bireysel ve toplumsal gelişim yönünde araştırmacılar eğitim içerikli televizyon yayınlarını inceleyip yayınların izleyicilerin eğitiminde ne yönde etkili olduğunun belirlenmesini amaçlayan çalışmalar planlanabilir.

4. Bu araştırmada, “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” adlı eğitim programının ortaöğretim biyoloji dersi öğretim programının kazanımlarına ulaşmada ne kadar etkili olduğuna ait veriler uzmanların görüşleriyle elde edilmiştir. Bu araştırma öğrencilerin ve velilerin katılımıyla da yapılabilir.

5. “Gerçek Hayatta Ne İşimize Yarayacak?” programı içeriği ilköğretim ve ortaöğretimde yer alan diğer derslere ait öğretim programları kazanımlarını sağlaması yönünden de incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Ş. (2010). *Televizyon Reklamlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tüketici Davranışlarına Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atay, M. & Öncü, E. (2003, 13-15 Ekim). *Elektronik Bakıcı Televizyon*. 1. Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı: Milenyumda Çocuk ve İletişim. İstanbul.
- Aziz, A. (1975). *Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi*. Ankara: TODAİE Yay.
- Aziz, A. (1982). *Radyo ve Televizyonla Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi EFAM Yay.
- Aydın, D (2009). *TRT'nin Yaygın Eğitim Amaçlı Televizyon Yayınlarının (2004-2008) Kamu Hizmeti Yayıncılığı Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Balantekin, Y. (2009). *10-14 Yaş Arası Çocuklarda Televizyon Bağımlılığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Bassegy, M. (1999). *Case Study Research in Educational Settings*. USA: Open University.
- Bilgin N (2006). *Content Analysis Techniques and Case Studies in Social Sciences*. Ankara: Siyasal Publication.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F.(2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Calvert, S. L. & Kotler, J. A. (2003). Lessons from Children's Television: The Impact of the Children's Television Act on Children's Learning. *Applied Developmental Psychology* 24 (2003)275–335.

- Can, A. (1995). *Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, S. (2010). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Çiftçi Eğitim Aracı Olarak Televizyonun Etkin Kullanımı ve Bereketin Adı GAP Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Christakis, D.A., Garrison, M.M. & Thakkar, R.R. (November, 2006). *Educational TV has Positive Effects on Toddlers and Preschoolers*.
<http://www.sheknows.com/parenting/articles/8028/educational-tv-has-positive-effects-on-toddlers-and-preschoolers> adresinden, 02 Şubat 2014 tarihinde alınmıştır.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education* (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- Coyne, I. (1997). Sampling in Qualitative Research. Purposeful and Theoretical Sampling: Merging or Clear Boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26 (3), 623-630.
- Creswell, J.W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research* (4th ed.). Boston: Pearson.
- Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S. (1996). *Strategies of Qualitative Inquiry*. London: Sage Publications.
- Dinç, B. (2010). *Ergenlik Döneminde Beden İmgesinin Gelişimi Üzerine Aile, Akran ve Televizyon Etkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk, Y.D. & Akkor, G.A. (2006). *Çocuğunuzu Televizyona Teslim Etmeyin*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Given, L.M. (Ed.) (2008). *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Sage: Thousand Oaks, CA.
- Göçen, G. (2011). *Televizyonun Konuşma Eğitimine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Güney, K. (2008). *İlköğretim Birinci Kademe 3. Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Sürelerinin Hayat Bilgisi Dersindeki Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karataş, K. (Ekim, 2010). *Kitle İletişim Araçları İle Eğitim*.
<http://kayhankaratas75900.blogcu.com/kitle-ilesim-ve-egitim/6838776> adresinden, 25.11.2013 tarihinde alınmıştır.
- Khodabandeh, S. (2010). *Çevre Sorunları Açısından Küreselleşme Sürecinde Kitle İletişim ve Çevre İçin Eğitimin Önemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lackner, T.M. (1997). *Enhancing Children's Educational Television with Design Rationales and Justifications*. University of California, Los Angeles.
- Lichtman, M. (2010). *Qualitative Research in Education*. Los Angeles: Sage Publications, Inc.
- McMillan, J.H. (2000). *Educational Research: Fundamentals for the Consumer*. New York: Longman.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özgen, M. (1985). *Radio ve Televizyonda Eğitim Yayınları*. C. Kavcar (Edit.) Kitle İletişim Araçları ve Eğitim Sempozyumu. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. USA: Sage.
- Serhatlıoğlu, B. (2006). *Televizyon Programlarının Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Zihin ve Dil Gelişimini Etkileme Biçimlerine Yönelik Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Şen, Ş. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Suça Yönelmesinde Kitle İletişim Araçlarının Rolü (İstanbul İli Bağcılar İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ülkü, E. (2011). *Kitle İletişim Araçlarının Öğrencilerden Sınıf İçi Davranışlarına Etkisi Üzerine Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Turam, E. (1996). *2000'li Yıllara Doğru Türkiye'de TV*. İstanbul: Altın Kitapları Yayınevi.
- Varol, N. (1997). *Radio ve Televizyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı*. Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslararası Eğitim Sempozyumu. Elazığ 24-26 Eylül 1997.
- Yıldırım, E. (2008). *Çocuk ve Televizyonda Şiddet: 5 Yaşındaki Çocukların Anne- Babalarının Televizyondaki Şiddet İçerikli Yayınların Davranışlar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüceer, B. (2007). *TRT'de Yayınlanan Sanat Programlarının Sanat ve Eğitime Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Citation Information

Yıldırım, A. & Ekici, G. (2016) TRT Kurumu'nun TRT Okul Kanalındaki Yayınlarının Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı Kazanımları Açısından Analizi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 189-214.